

From: Levica <info@levica.si>
Sent: Monday, March 9, 2026 10:21 AM
To: Mitja Šuštar - GLOSA <Mitja.Sustar@sindikat-zsss.si>
Subject: Re: Glosina predvolilna vprašanja 2026

Spoštovani,

spodaj vam pošiljamo odgovore Levice in Vesne na zastavljena vprašanja.
LP, NJK

Ali razumete dvig minimalne plače kot izoliran socialni korektiv ali kot element, ki mora biti sistemsko integriran v celotni plačni model javnega sektorja? Ali boste ob vsakem dvigu minimalne plače avtomatično prilagodili celotno plačno lestvico?

Uveljavljena reforma predvideva redno usklajevanje celotne plačne lestvice. To bo v prihodnje ublažilo pojav zaostajanja najnižjih plačnih razredov za minimalno plačo, ne bo pa ga ustavilo. Tudi zato uveljavljeni sistem predvideva, da se socialni partnerji redno – naslednjič najkasneje leta 2028 – ponovno pogajajo o plačnih razredih s ciljem da se plačni razredi prilagodijo vrednosti minimalne plače. Ravno zaradi dolgoletnega opozarjanja Levice in zahteve »enka je minimalka« je ta zaveza našla mesto tudi v plačni reformi.

Levica bo vztrajala pri tem, da dostojne plače delavcev in delavk in s tem rast minimalne plače ne bo talec pomanjkljivega plačnega sistema. Odgovor na kompresijo plač v spodnjem delu ni, da ljudi, ki s polnim delovnim časom opravljajo težka in za družbo pomembna dela, tiščimo v revščino. Če imamo na izbiro kompresijo ali revščino delovnih ljudi, bomo izbrali dostojno minimalno plačo. V vsakem primeru pa rešitve ne smemo iskati z oziranjem navzdol, temveč z oziranjem navzgor po plačni lestvici. V Levici smo na te težave opozarjali tudi v procesu sprejemanja reforme plač v javnem sektorju.

Kakšno razmerje med najnižjo in najvišjo plačo v javnem sektorju se vam zdi dolgoročno vzdržno in pravično? Prosimo za konkretno številko, ne za načelno izjavo.

V Levici in Vesni podpiramo razmerje ena proti pet.

V kakšnem roku boste odpravili kompresijo, ki je v tem mandatu ponovno nastala? Odgovor, da je minimalna plača socialno nujna, ni dovolj. To razumemo. Vprašanje je, ali imate sistemsko rešitev ali pa boste prihodnji mandat znova upravljali z občasnimi popravki, ki ustvarjajo nove anomalije.

Nova zakonodaja predvideva pogajanja za uskladitev plačnih razredov z višino minimalne plače, ta pogajanja bomo spodbujali in se postavili na stran delavcev. Naše stališče je, da se takoj po dokončni uveljavitvi novega plačnega sistema, torej leta 2028 ponovno usedemo za mizo.

Za nas je pomemben realni položaj delavcev, predvsem tistih na dnu plačne lestvice, če izboljšanje položaja slednjih pomeni določene anomalije ali zahteve po nadaljnji rekonfiguraciji plačnega sistema, smo na to pripravljeni. Zagovarjali bomo tudi resen razmislek o določenih izjemah od veljavnega plačnega sistema in razmerji v njem, ki bi omogočile boljše plačilo in boljše delovne pogoje za podplačane poklice v ključnih poklicih za delovanje države kot je vzgoja in izobraževanje, nega, socialno in invalidsko varstvo in dolgotrajna oskrba.

Na področju samozaposlenih v kulturi je bila uredba sprejeta. Vendar vprašanje ostaja: ali trenutna ureditev zagotavlja dolgoročno socialno varnost ali zgolj začasno stabilizacijo? Kako boste uredili bolniško varnost, pokojninsko prihodnost in kreditno sposobnost teh ljudi?

Sprejetje zakonske ureditve, ki omogoča minimalne honorarje za samostojne delavce v kulturi je pionirski model zaščite prekarnih delavcev pri nas in v Evropi. Z njenim sprejetjem in izvajanjem smo dokazali, da je mogoče pogoje dela prekarnih delavcev izboljšati. Danes imajo namreč zaradi te zakonske spremembe vsi prekarni delavci v kulturi v javnem sektorju dostojne honorarje. Naslednji korak je ureditev kolektivnega pogajanja zanje. Hkrati smo v tem mandatu izboljšali socialno varnost samostojnih delavcev v kulturi z uvedbo karijerne dinamike, ki bo pozitivno prispevala k socialnim transferjem med bolniškimi odsotnostmi, materinstvom, in na koncu tudi k pokojninam. Prav tako smo uvedli bistveno višji in drsni cenzus, ki bolj sledi neenakomerni dinamiki dela v kulturi. Nadomestilo, ki ga prejemajo samostojni delavci v kulturi ob dolgotrajnih bolniških odsotnostih smo iz bolezni razširili tudi na primere poškodb. Prav tako so do tega nadomestila zdaj upravičeni približno 10 dni prej, naš cilj pa je sistemska ureditev bolniških odsotnosti za enoosebne samostojne delavce v kulturi od tretjega dneva dalje. Prav tako smo dvignili honorarje za ustvarjalce, kar je poleg zagotavljanja socialnih pravic prekarnim delavcem tudi ključni mehanizem za dolgoročno izboljšanje njihovega položaja.

Ali podpirate minimalni dohodkovni standard, ki bi preprečil zdrs pod prag dostojnega življenja?

Da. Zato smo za samostojne ustvarjalce na področju kulture uvedli zakonsko regulirano minimalno plačilo, zaradi katerega so plačani primerljivo kot zaposleni v javnem sektorju, z upoštevanjem stroškov in negotovih pogojev dela, ki so jih deležni kot prekarni delavci.

Digitalno okolje odpira dodatna tveganja. Slovenska avtorska dela se uporabljajo za treniranje sistemov umetne inteligence brez jasnih pravil in brez nadomestil. Kako boste zaščitili ustvarjalce pred nepooblaščenno uporabo njihovih del? Ali podpirate obvezno nadomestilo za uporabo avtorskih del pri treniranju umetne inteligence? Kako boste zagotovili, da slovenski jezik v digitalnem prostoru ne postane obrobna kategorija?

Ključna naloga države in Evropske unije je, da zagotovi enotna pravila in pravično ter obvezno nadomestilo za uporabo avtorskih del ustvarjalk in ustvarjalcev v primeru učenja modelov umetne inteligence. Zagovarjamo tudi jasno označevanje avtorskih del, denimo knjig, nastalih s pomočjo umetne inteligence - v ta namen bomo spremenili zakonodajo, tako kot smo to v tem mandatu naredili na področju medijev. Določene poklice, denimo prevajalca na področju kulture, bomo zaradi razvoja umetne inteligence uvrstili med deficitarne poklice samostojnih delavcev v kulturi. Regulacija je le del soočanja z negativnimi vidiki umetne inteligence, saj hkrati potrebujemo suverene modele umetne inteligence, s katerimi bomo zaščitili in omogočili razvoj slovenskega jezika v digitalnem svetu. Modelov umetne inteligence namreč ne smemo prepuščati monopolu mednarodnih korporacij.

Kultura in varstvo narave nista proračunska okraska, temveč javno dobro. Kolikšen delež BDP ste pripravljeni nameniti tem področjem? Prosimo za jasno številčno zavezo.

Proračun Ministrstva za kulturo je trenutno rekorden. Stabilno večanje proračuna do vsaj dveh odstotkov BDP za kulturo bomo zagovarjali tudi v prihodnje. Trdno zagovarjamo stališče, da mora država kulturo primerno in stabilno financirati in je ne prepuščati trgu, ter preprečiti, da se javne kulturne storitve krčijo na račun pretakanja javnih sredstev k zasebnikom. Ta usmeritev je vpisana v strateške dokumente, po novem je kultura kot skupno dobro vpisana tudi v krovni zakon o kulturi. V tem mandatu smo pokazali, da je mogoče v kulturni sektor pripeljati tudi druge finančne vire, in s tem modelom medresorskega sodelovanja pri financiranju kulture bomo nadaljevali. Zgolj nekaj primerov: zagotovili smo sredstva s področja okolja za energetske prenove javne kulturne infrastrukture ter mehkih vsebin, ki omogočajo zeleni prehod pri organiziranju kulturnih dogodkov in festivalov. Ob katastrofalnih poplavah smo v sklopu večanja odpornosti države na naravne katastrofe zagotovili sredstva za izgradnjo muzejskih depojev. V sklopu evropskih kohezijskih politik smo stkali partnerstva z resorji gospodarstva, digitalizacije, sociale in šolstva. Obvezni delež za umetnost - 1 odstotek, ki ga mora država v sklopu vsake novogradnje nameniti kulturi - smo z zakonsko spremembo spravili v operativno stanje - kot neposredna posledica se množijo novi javni natečaji, ki predstavljajo svež vir sredstev za odkupe umetniških del. Pripravljen na sprejetje v začetku naslednjega mandata je tudi zakon, ki bo uvedel izvenproračunsko financiranje filma.

Ali podpirate večletno programsko financiranje javnih zavodov, ki bi jim omogočilo stabilnost namesto stalne odvisnosti od letnih negotovosti?

Da. V tem mandatu smo zato uvedli zakonsko spremembo na področju kulture, ki uvaja dvoletno programiranje in financiranje javnih zavodov v kulturi. To javnim zavodom omogoča stabilnejše načrtovanje in poslovanje ter večje, tudi mednarodne projekte, ki občinstvu omogočajo dostop do najsodobnejših globalnih izvajalcev in umetniških vsebin, za katere se je potrebno, če jih želimo pripeljati v Slovenijo, dogovoriti bistveno prej.

Pričakujemo tudi jasno stališče o socialnem dialogu. Ali boste sindikate dejansko vključili v pripravo zakonodaje, ki posega v položaj delavstva, ali bo dialog ponovno formalnost brez realnega vpliva?

Nikakor ne moremo reči, da je bil socialni dialog zgolj formalnost brez realnega vpliva. Levica je vedno bila in vedno bo glas delavke in delavca na nivoju politike in države. V tem mandatu smo sprejeli pomembne zakonske spremembe glede zaščite delavskih predstavnikov ter varovalke na področju pisnega opomina pred odpovedjo. Še naprej bomo tako krepili zaščito in položaj delavskih predstavnikov ter tako omogočali tako sindikatom kot svetom delavcev varno delovno okolje, kjer bo možno zagovarjati pravice delavcev ter opozarjati na sporne prakse v podjetjih, brez nelegitimnih povračilnih ukrepov delodajalcev. Ne pozabimo tudi na pokojninsko reformo, ki je bila usklajevana v okviru socialnega dialoga in sprejeta s soglasjem socialnih partnerjev.

Na nivoju Ekonomsko-socialnega sveta (ESS) bomo še naprej skrbeli, da bo vlada upoštevala pravila delovanja ESS ter se s socialnimi partnerji pred sprejemom zakonodaje iz področja delovanja ESS na vladi z njimi posvetovala oziroma gradiva obravnavala na pristojnih telesih ESS.

Kako boste zagotovili strokovno in nepolitično kadrovanje v javnih institucijah?

V tem mandatu smo sprejeli nov nacionalni program za kulturo ter spremembe krovne zakonodaje, v katerih je avtonomija, tudi pri javnih zavodih, osnovno vodilo in zaveza kulturne politike. Pri imenovanjih svetov javnih zavodov v kulturi smo uvedli obvezno javno vabilo, s čimer bo strokovna javnost bolj učinkovito zastopana pri nadzorniški funkciji, pri večjih javnih zavodih smo povečali število delavskih predstavnikov v svetih. Vse direktorje bomo še naprej imenovali na podlagi strokovnih kriterijev.

In, nenazadnje, kako boste reševali stanovanjsko vprašanje mladih kulturnih in naravovarstvenih delavcev ter drugih zaposlenih v javnem sektorju in širše? Brez dostopnih stanovanj ni stabilne družbe, ampak grozeča prekarna prihodnost.

Ključno za reševanje vseh skupin prebivalstva je vzpostavitev celostne stanovanjske politike. Temelje smo postavili v tem mandatu z vzpostavitvijo sistema financiranja gradnje javnih najemnih stanovanj, kar je prvič v zgodovini Slovenije, ter prenove delovanja celotnega sistema javnih najemnih stanovanj. Hkrati smo pripravili in sprejeli tudi nov Zakon o gostinstvu, ki po dolгих letih razprav (vse od 2018) prvič prinaša sistem omejevanje rabe stanovanj v turistične namene. Temelje, ki so bili postavljeni bomo nadgradili z naslednjimi ukrepi. Pospešitev gradnje javnih najemnih stanovanj s ciljem odprave primanjkljaja le-teh. Celostna prenova davčnega režima na stanovanjskem področju, s ciljem da spodbuja nakupe s strani mladih in dolgoročen najem. Izvajanje in nadgradnja omejevanja rabe stanovanj v turistične namene ter celostna ureditev najemnega trga. Aktivacijo praznih stanovanj z davčnimi ukrepi in javno najemno službo. Uvedba sistema aktivacije in prenove praznih hiš.

Pisarna Levice

Prešernova cesta 3, 1000 Ljubljana

T: +386 1 320 6072

E: info@levica.si

www.levica.si/